

Aktuální problémy

■ VOJSKOVÉ ■ POŘÁDKOVÉ ■ SLUŽBY

Role vojskové pořádkové služby a požadavky na ni kladené nejsou neměnné. Vyvíjejí se úměrně s vývojem názorů na charakter boje a operace.

Z charakteristiky soudobé operace je zřejmé, že v ozbrojeném zápase mohou zvítězit dokonale vyzbrojená a vysoce pohyblivá vojska.

Růst nároků na pohyblivost vojsk dokumentuje tento příklad. V roce 1956 činilo předpokládané denní tempo útočné operace 30 km. Dnes po jedenácti letech dosahuje průměr požadovaného tempa 70—90 km za 24 hod., což představuje až trojnásobné zvýšení! Trojnásobný růst zaznamenal v průměru za tuto dobu i rozmach armádní a frontové útočné operace.

Mezi prostředky, které se podílejí na zabezpečení bojové činnosti a významně ovlivňují jejich pohyblivost, náleží i pořádková služba, především pořádková služba vojsková. Je známo, že současný způsob řešení vojskové pořádkové služby (podle Oper-51-2) zastaral a že jej musíme přizpůsobit novým požadavkům, které na ni klade charakter soudobého boje a operace.

Požadavky na vlastnosti soudobé vojskové pořádkové služby

1. Udržení pořádku, regulace pohybu a plnění kontrolních opatření za vysoce manévrové bojové činnosti s vysokým dílem přesunů vyžadují, aby vojskovou pořádkovou službu nevykonávaly dočasně vydělené orgány jen jednoúčelově, nýbrž aby byla trvalá.

Trvalosti pořádkové služby lze dosáhnout pouze vytvořením stálých pořádkových jednotek a jejich začleněním do organických celků vojsk.

Pořádková služba musí být schopna plnit úkoly (nejen regulovat přesuny, ale trvale udržovat pořádek) ve všech druzích bojové i mimobojevé činnosti.

Kontrola a udržení pořádku stejně jako zabezpečení plynulosti a organizovanosti přesunu a pohybu v boji jsou složité a náročné úkoly. Úspěšně je mohou plnit pouze energičtí vojáci se speciálním výcvikem.

Praxe potvrzuje, že nedosáhneme nepřetržitosti, trvalosti a účinnosti pořádkové služby bez trvale organizovaných, vycvičených a specializovaných pořádkových jednotek.

2. Zabezpečení samostatné bojové činnosti útvarů, svazků a svazů vyžaduje, aby organizační uspořádání vojskové pořádkové služby odpovídalo nárokům **důsledné decentralizace jejich výkonných orgánů.**

Při sledování těchto nároků je nutné posoudit, na kterých stupních bude účelné pořádkové orgány vytvářet a jaký bude jejich podíl na zabezpečení bojové a operační činnosti.

Vševojskový svazek jako základní operační jednotka nemůže být odkázán v oblasti zabezpečení pohybu na pěti armády nebo frontu, ale musí mít vlastní pořádkové prostředky. Analogické řešení si vyžaduje i samostatné zabezpečení pohybu motostřeleckých a tankových útvarů a jednotek i zabezpečení pohybu svazků, útvarů a jednotek speciálních druhů vojsk.

Dotování vševojskových útvarů a svazků i útvarů a svazků druhů vojsk organickými pořádkovými jednotkami by samo o sobě ještě nezabezpečilo organizovanost a plynulost pohybu v pásmu armády nebo frontu. Tato organizovanost je závislá na řídicím vlivu štábu armády a frontu. Vliv armády nebo frontu se při řízení pohybu musí uplatňovat kromě jiného také vytvořením prostorové sítě kontrolních stanovišť, řešených v souladu s činností pořádkové služby operačního týlu. Na vlastním území také v souladu s činností pořádkové služby teritoria. Pomocnými orgány náčelníků těchto kontrolních pořádkových stanovišť by měli být **příslušníci organických jednotek vojskové pořádkové služby armády a frontu.**

Mimo to by armádní nebo frontové pořádkové jednotky měly zabezpečovat doprovod raketových vojsk, některých frontových a armádních záloh, pozemních letištních sledů apod. „Dolů“ by měly vojskové pořádkové jednotky armády a frontu zasahovat jen v případě prevence nebo k vyřešení kolizních situací. Při vyřazení organických pořádkových prostředků některých svazků by se jich mohlo použít i k jejich dočasnému posílení.

3. Má-li vojsková pořádková služba zabezpečit organizovaný a plynulý pohyb, **musí převyšovat pohyblivost vojsk.**

Vhodným dopravním prostředkem pro orgány vojskové pořádkové služby je dnes obrněný transportér. Pro rychlý pohyb podél proudů a pro manévrování i na stísněném prostoru je však použitelný především **solo motocykl, který by se i pro své ekonomické přednosti měl stát základním dopravním prostředkem vojskové pořádkové služby.** Obrněné transportéry a motocykly mohou spolehlivě zabezpečit rychlost a bezpečnost zásahu až do stupně vševojskového svazku.

Pro včasný zásah pořádkových orgánů armády a frontu by byl s ohledem na velkou rozlohu jejich působnosti (armáda až 22 500 km², fronta až 180 000 km²) nejvhodnějším dopravním prostředkem vedle motocyklů i velkoprostorový vrtulník.

4. Vojsková pořádková služba musí být rychlá, pružná a akceschopná, aby mohla včas zabezpečit náhlé a časté změny v průběhu bojové činnosti.

Její rychlost posuzujeme ze dvou hledisek, za prvé jako ukazatele míry pohybu, za druhé jak rychle je s to dosáhnout pohotovosti k plnění úkolu od okamžiku rozhodnutí o jejím použití.

Dnešní tempo a spád boje a operace nepřipouštějí, aby od okamžiku vydání rozkazu prošlo k jeho realizaci mnoho času. Zejména při přesunu, kde se činnost i nutnost pořádkové služby projevuje nejvýrazněji, je v současné době zaměřena pozornost velitelů a štábů na maximální zkrácení doby na přípravu přesunu. Pomocí mechanických pomůcek lze dnes v několika desítkách minut vypočítat časové údaje pro pochod celého svazku. Snížení času na přípravu pochodu je však třeba řešit komplexním způsobem. Pronikavé snížení doby jedné nebo několika pracovních operací, při ponechání ostatních beze změny, ještě nevede k cíli. To se týká zejména času, kterého je zapotřebí na organizaci a vyslání jednotek pořádkové služby (dále PS) k plnění úkolu. Příprava PS k plnění úkolu je finální činností přípravného období a proto limituje jeho délku.

Chceme, aby PS byla schopna odejet k plnění úkolů již po určení pochodových os a přibližné doby zahájení pochodu, aniž by pro svou činnost potřebovala podrobné časové údaje.

Pružnost PS spatřuji v její způsobilosti okamžitě a samostatně reagovat v duchu rozkazu velitele. Neočekávané a zásadní změny situace vyžadují, aby PS rychle a cílevědomě usměrňovala činnost vojsk a učinila všechna opatření k obnově narušeného pořádku. Realizace tohoto požadavku je ovšem závislá na míře autonomie, která je PS jako regulátoru rušivých vlivů dána. Tato autonomie by měla umožňovat zejména iniciativní výběr a vytyčení objížděk, spolupráci s odřadem zabezpečení pohybu a technickými uzavíracími hlídkami, likvidaci nekázně a nepořádku v místě jejich vzniku, a to i bez pokynu nadřízeného stupně.

Akceschopnost PS spočívá ve schopnosti neprodleně reagovat na jakoukoliv změnu, zejména změnu pochodových os.

5. Jako prostředku velení náleží PS odpovídající pravomoc, diferencovaná stupněm organizační příslušnosti a jejím místem v systému velení.

Vycházím ze zásady, že PS napomáhá v rámci své pravomoci k dosažení činnosti a cílů stanovených velitelem a podává informace o chování vojsk. V případě nutnosti může zprostředkovat doručení rozkazů a nařízení přesunujícím se vojskům. Z toho vyplývá, že PS není a ani nemůže být řídicí složkou, ale pouze jejím výkonným (pozorovacím) nástrojem.

6. Splnění požadavků rychlosti, pružnosti a akceschopnosti PS umožníme také účinným, ale jednoduchým řízením jejich řídicích i výkonných složek s minimálními nároky na spojení.

Soudobá PS by měla být vybavena takovými prostředky, které by umožňovaly spolehlivé spojení z místa i za pohybu a které by snížily nebo zcela odstranily nutnost kódovat zprávy.

1. Protože PS patří mezi stálé prvky zabezpečení činnosti vojsk (Oper-Sm-1 čl. 415), je nutné ji realizovat i stálými organickými jednotkami. Základem organizační struktury těchto jednotek musí být důsledné ekonomické využití lidí a techniky.

Rozhodujícím kritériem k určení potřebného množství sil a prostředků a pro jejich optimální organizační uspořádání bude úkol, který klade na pořádkovou službu největší nároky. Víme, že tímto úkolem je zabezpečení pořádku a regulace při přesunu vojsk na velké vzdálenosti.

Při posuzování organizační struktury pořádkových jednotek vycházíme ze zobecnění podmínek, za jakých se mohou přesuny uskutečňovat.

K těmto podmínkám patří průměrná norma celodenního pochodového výkonu, počet a charakter přidělených pochodových os, množství pochodujících vojsk a jejich uspořádání do pochodových sestav. Poslední dva činitelé ovlivňují i způsob činnosti vojskové pořádkové služby za přesunu.

Norma celodenního pochodu je 200—250 km. Mají-li pořádkové úkoly plnit stále pořádkové jednotky, musí mít tyto organické celky k dispozici tolik sil a prostředků, kolik jich je zapotřebí na jednorázové zabezpečení 250 km pochodu.

Tendence vývoje vojskové pořádkové služby směřuje ke zrušení systému pevného rozmístění jejích orgánů na osy do celé hloubky úkolu a požaduje pružné a bezprostřední vedení proudů. Nelze však pominout, že na pochodových osách budou prostory, které vzhledem ke své složitosti, nepřehlednosti a nebezpečnosti budou vyžadovat alespoň dočasný, stacionární způsob regulování proudů.

Analýzou množství a charakteru těchto prostorů na hlavních silničních tazích středoevropského válčiště dojdeme k poznatku, že v průměru je k zabezpečení úkolů dočasně stacionární pořádkové služby na jednom 250km úseku pochodové osy zapotřebí nejméně 20 osob. Protože přesuny na velkou vzdálenost se uskutečňují převážně v samostatných divizních celcích, bude vhodné organizovat regulačníky do divizní pořádkové roty. Současně je účelné, aby pořádkovou službu v nepřehledných místech zabezpečil pro celou divizi její štáb. Vzhledem k tomu, že pro přesun na velké vzdálenosti se divizi přidělují 2—3 pochodové osy, bude na tyto úkoly zapotřebí 60 regulačníků. Kromě nich musí být v rotě ještě příslušní funkcionáři, spojaři, řidiči a pořádková záloha.

Vytvořením divizní pořádkové roty by byl splněn požadavek zabezpečení regulace prostorů, které vyžadují dočasnou stacionární pořádkovou službu a požadavek střežení důležitých objektů nebo nebezpečných míst na pochodové ose apod.

Nositel a vykonavatel celého komplexu pořádkových úkolů za pohybu však může být jen taková pořádková jednotka, která je úzce spojena s jedoucími proudy a je schopna vykonávat svoji funkci i za pohybu.

Základním organizačním článkem současné pochodové sestavy je prapor, který má v průměru 40 vozidel. To představuje délku proudu 1—2 km. Samostatné organické celky menší než prapor se zpravidla po dobu pochodu slučují do větších celků, či přičleňují k praporům nebo jim na roveň postaveným proudům. Má-li velitel praporu dodržovat nařízenou pochodovou osu, pochodové tempo a kontrolovat pořádek uvnitř pochodového proudu, musí mít vlastní pořádkovou službu.

Posuďme, jak silnou jednotku si tyto úkoly vyžadují. K průzkumu pochodové osy v rámci 5km mezery a k vedení proudu je zapotřebí nejméně dvou motocyklistů. Tato dvojice se během pochodu měla pohybovat na zádi předcházejícího proudu a střídavě zabezpečovat doprovod jedoucích vojsk vyregulováním křižovatek, vidlic cest, zejména odboček z hlavních silnic na vedlejší apod. (prapor na čele divizního proudu povedou divizní regulačníci). Ke kontrole pořádku uvnitř proudu každého praporu je nutný třetí motocyklista, který by nepravdivým objížděním proudu kontroloval pořádek a odstraňoval nedostatky. Tento regulačník by plnil úkoly podle pokynů dozorčího proudu, který jede na čele nebo jeho pomocníka pro uzávěru proudu, který jede na zádi proudu.

Zbývá ujasnit si uspořádání pořádkových jednotek **v rámci pluku**. U msp jsou kromě čtyř praporů také jednotky druhů vojsk, týlu a prostředky velitelství pluku odpovídající zhruba hodnotě 2—3 praporů. Do plukovního proudu bývají začleněny posilové prostředky. Za zabezpečení přesunu těchto jednotek je nutné vybavit velitelství msp pořádkovým družstvem ve složení 1+10 vybaveným rovněž motocykly (6 regulačníků plánují k zabezpečení plukovních součástí a posilových prostředků v hodnotě 2 praporů, 4 regulačníci tvoří minimální zálohu). Pro tankový a dělostřelecký pluk je dostačující družstvo 1+6.

Takto organizovaná PS vyžaduje méně než 50 % osob, kterých je zapotřebí pro PS organizovanou v duchu Oper-51-2.

Podle teoretických předpokladů by divizní pořádková rota měla mít kolem 80 příslušníků (stravovat se bude péčí štábu divize). Její funkce jsou přímo diktovány účelem. 60 regulačníků organizovaných ve třech četách (à 1+20) bude mít za úkol zabezpečit průchod na orientaci a regulaci náročných nebo nebezpečných míst na každé ose. Záložní družstvo využijeme zejména při vyvádění vojsk na pochodové osy a při zaujímání nových prostorů rozmístění.

Při formulaci požadavků na vlastnosti vojskové pořádkové služby jsem zdůraznil nutnost vybavit organickými jednotkami vojskové pořádkové služby i štáby vševojskové armády a frontu.

Je tomu tak především proto, že v průběhu operace nastanou situace, kdy přesunující se svazky budou napadeny skupinovými údery, kdy zničením míst velení může přechodně dojít k dezorientaci vojsk, kdy v důsledku náhlých změn situace na frontě bude potřeba převést napadené svazky na jiný směr apod. Tyto a podobné situace budou vyžadovat rychlý a účinný zásah nadřízeného štábu armády nebo frontu zasazením jejich pořádkových jednotek.

Zde vyvstává otázka, zda tento úkol nemohou plnit silniční pořádkové jednotky armády a frontu, tj. PS operačního týlu. Silniční prapory armády a silniční brigády frontu budou v průběhu operace rozvinuty pouze na armádních a frontových automobilních silnicích. Jejich využití ve prospěch vojsk je možné a plně se s ním počítá. Ovšem jen v tom případě, kdy pochodové osy vojsk jsou totožné s automobilními silnicemi. Manévr silničních pořádkových jednotek na jiné komunikace k přednostnímu zabezpečení vojsk by se neobešel bez velkých časových ztrát. Současně by odvolání silničních jednotek z automobilních silnic narušilo plynulost dopravního procesu.

Z těchto důvodů je jistě požadavek, mít u štábu armády a frontu vlastní jednotku vojskové pořádkové služby, plně oprávněný.

Včasnost a jí podmíněná účelnost zásahu armádní či frontové zálohy pořádkových orgánů bude závislá na rychlosti jejich dopravních prostředků. Bude-li např. štáb armády uprostřed 150 km širokého pásma, pak k nejvzdálenějšímu proudu křídelního svazku může být až 75 km. To představuje po ose vzdálenost 100—120 km. Při průměrné rychlosti přesunu armádní pořádkové jednotky 50 km/hod by bylo k zásahu na tuto vzdálenost zapotřebí nejméně 2 hodin času. Ve frontu mohou být vzhledem k šířce pásma tyto možnosti časově ještě nevýhodnější.

Prostředek, kterým je dnes možné uskutečnit rychlý operativní zásah, je vrtulník. Jeden vrtulník Mi-4 má průměrnou obložnost 1100 kg, což představuje náklad 5—6 regulačnicků s motocykly. Vševojsková armáda je proto schopna v daných podmínkách přesunout do jedné hodiny (15 minut předletová příprava, 30—40 minut vlastní přelet) k vyvedení zasažené divize nebo některého armádního útvaru, nejméně pořádkovou četou o třech pořádkových družstvech. Přelet může být uskutečněn jako centralizovaný do jednoho místa, odkud bude řízena další činnost, nebo jako decentralizovaný, na každou pochodovou osu. Dalším vrtulníkem Mi-4 mohou být současně odesláni směroví důstojníci nebo funkcionáři štábu armády k předání potřebných rozkazů a k obnově velení.

Vzhledem k již zdůvodněné potřebě mít neustále u armády k dispozici nutnou zálohu k řešení uvedených případů a k zabezpečení hlavních armádních prostředků by bylo vhodné zřídit u armády pořádkovou rotu o dvou četách. U frontu pořádkovou rotu o třech četách.

Tento návrh vychází z předpokladu, že u jednotek, útvarů a svazků druhů vojsk bude vojsková pořádková služba organizována podle stejných zásad jako u vševojskových svazků.